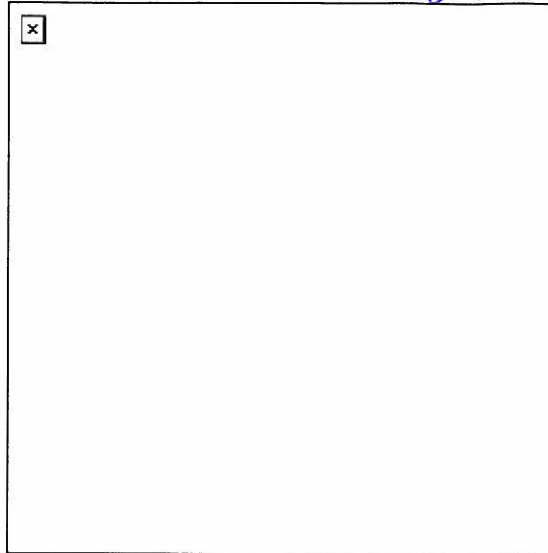

Draktreklamesaken

IJ-nr.: 2008-14

OSLO BYFOGDEMBETE

KJENNELSE :

Avsagt: 24. juli 2008 i Oslo byfogdembete, Oslo tinghus.
Sak nr.: 08-099615TVI-OBYF/2
Dommer: Dommer Leif Villars-Dahl
Saken gjelder: Midlertidig forføyning

Manglerud Star Toppfotball

Advokat Halvor Manshaus

mot

Staten v/Kultur- og kirkedepartementet

Regjeringsadvokaten
v/ advokat Fanny Platou Amble

Til stede: Ingen utenom rettens personale.
Dommeren hadde sakens dokumenter tilstede.

Det ble avsagt slik

KJENNELSE:

Advokat Halvor Manshaus har på vegne av Manglerud Star Toppfotball ved begjæring av 27. juni 2008 begjært midlertidig forføyning overfor Staten v/Kultur- og kirkedepartementet og prinsipielt krevet at Lotteritilsynet skal forbys å iverksette vedtak av 18. juni 2008 om at Manglerud Star Toppfotball ikke skal markedsføre nettsiden Ansvarlig Spill, og forbys å pålegge Manglerud Star Toppfotball tvangsmulkt, og har subsidiært krevet at Manglerud Star Toppfotball er berettiget til å markedsføre nettsiden Ansvarlig Spill.

Begjæringen er forelagt saksøkte, og Regjeringsadvokaten har innlevert tilsvar. Det var imidlertid på grunn av ferieavvikling ikke mulig å avholde muntlig forhandling, jf. tvisteloven § 32-7 første ledd før i annen halvdel av august måned. Retten har derfor funnet å kunne avgjøre saken uten muntlig forhandling, jf. tvisteloven § 32-7 annet ledd. Retten har funnet dette ubetenkelig fordi det ved en forutgående begjæring om midlertidig forføyning i samme sak og med samme dommer er avholdt muntlig forhandling og partene har ved fremsettelse av prosessskrift i nærværende sak fått fremlegge sine synspunkter. Begge parter har samtykket i at retten avgjør begjæringen på grunnlag av skriftlig behandling.

Sakens bakgrunn er:

Manglerud Star Toppfotball er en fotballklubb som spiller i 2. divisjon i Oslo. Det ble primo mars 2008 inngått en sponsoravtale mellom Manglerud Star Toppfotball og Ansvarlig Spill v/Betsson Malta Ltd. Avtalen innebærer bl.a. at Manglerud Star Toppfotball skal ha logoen "www.ansvarligspill.org" på spilledrakter, treningsdresser, på hjemmesiden www.manglerudstar.no m.v. For dette får klubben betalt kr. 200.000 pr. år fra Betsson. Bak nettsiden www.ansvarligspill.org står fire utenlandske store spillselskaper; Ekspekt, Ladbrokes, Unibet og Betsson. Ingen av disse selskaper har tillatelse til tilby sine spill i Norge.

I forbindelse inngåelsen av sponsoravtalen sendte Manglerud Star Toppfotball den 8. mars 2008 ut en pressemelding om samarbeidet. I kjølvannet av offentliggjøringen av samarbeidsavtalen med www.ansvarligspill.org og Betsson ble det bred mediedekning og en god del debatt, ikke minst innen idretten. Norsk Fotballforbund sendte den 9. mars 2008 brev til Manglerud Star Toppfotball, hvor Fotballforbundet ga uttrykk for at det mente at markedsføring av www.ansvarligspill.org var et brudd på lotteriloven og

pengespilloven, samt brudd på de avtaler norsk fotball har med Norsk Tipping. Fotballforbundet ba om en bekreftelse på at Manglerud Star Toppfotball ville terminere avtalen, og dersom det ikke skjedde ville en videre oppfølging ligge hos Lotteritilsynet. Informasjonssjefen for Lotteritilsynet skal i denne forbindelse ha uttalt til media at en overtredelse av lotteriloven kunne medføre bøter og straffeansvar.

Styreleder Nyborg i Manglerud Star Toppfotball tok 2. april 2008 kontakt med Lotteritilsynet for å få avklart om man kunne ta i bruk de nye trøyene med logoen www.ansvarligspill.org. Klubbens ledelse hadde drøftet sponsoravtalen med Ansvarlig Spill nøye og mente at markedsføring av nettsiden www.ansvarligspill.org var lovlig.

Den 4. april 2008 sendte Lotteritilsynet et brev til Manglerud Star Toppfotball med slik konklusjon:

"På bakgrunn av dette gis herved varsel etter forvaltningsloven § 16 om at Lotteritilsynet med hjemmel i lotteriloven §§ 14a og c vil gi følgende pålegg:

- 1. Manglerud Star Toppfotball må avstå fra å benytte drakter med reklame for www.ansvarligspill.org da slik reklame anses som markedsføring og formidling i strid med lotteriloven § 11.*
- 2. Det fastsettes en tvangsmulkt (engangsbeløp) på kr. 300.000,-. Tvangsmulkten vil bli vurdert ilagt etter utløpet av fristen for å etterkomme et eventuelt pålegg om stans.*

Dersom De skriftlig kan bekrefte at forholdet er brakt til opphør innen 11. april 2008, vil Lotteritilsynet ikke fatte det varslede pålegg. Dersom De har innvendinger mot det pålegg som er varslet eller grunnlaget for varselet, ber vi om en skriftlig og begrunnet tilbakemelding innen nevnte frist."

Manglerud Star Toppfotball tok deretter raskt kontakt med Advokatfirmaet Schjødt ved advokat Halvor Manshaus. Han den 11. april 2008, tidlig på dagen, et foreløpig svar til Lotteritilsynet og ba om 14 dagers fristutsettelse til 25. april 2008 både med hensyn til å innsende ytterligere kommentarer og i forhold til selve pålegget om å avstå fra å benytte drakter med www.ansvarligspill.org. Det ble bedt om bekreftelse på fristutsettelsen innen samme dag kl. 14.00. Noen slik bekreftelse innen fristen kom ikke fra Lotteritilsynet. Advokat Manshaus sendte derfor nytt brev samme dag kl. 16.30 til Lotteritilsynet hvor han meddelte at Manglerud Star Toppfotball for å være på den sikre siden foreløpig ville etterleve Lotteritilsynets forbud mot å bruke drakter med henvisning til www.ansvarligspill.org. Det ble understreket at det i dette ikke lå noen erkjennelse eller innrømmelse fra fotballklubbens side.

Lotteritilsynet svarte ved brev den 14. april 2008, hvor det ble presisert at Lotteritilsynet brev av 4. april kun var et varsel om vedtak. På grunnlag av uttalelsen i advokat Manshaus' brev av 11. april 2008 om at klubben ville etterleve forbudet, fant

Lotteritilsynet å forlenge uttalelsesfristen til 25. april 2008. Det ble ytterligere brevveksling mellom advokat Manshaus og Lotteritilsynet den 15. april 2008 og 21. april 2008 om fotballklubben kunne ta draktene i bruk inntil vedtak var truffet. Lotteritilsynet ga ingen slik tillatelse.

Den 22. april 2008 sendte advokat Halvor Manshaus på vegne av Manglerud Star Toppfotball begjæring om midlertidig forføyning til Oslo byfogdembete. Muntlig forhandling ble avholdt den 15. mai 2008. Oslo byfogdembete avsa kjennelse den 21. mai 2008, hvor begjæringen ble avvist med den begrunnelse av Manglerud Star Toppfotball ikke hadde rettslig interesse fordi Lotteritilsynet på det daværende tidspunkt bare hadde fremsatt et forhåndsvarsel og ikke fattet noe vedtak med pålegg om at klubben ikke kunne bruke draktene med logoen www.ansvarligspill.org. Manglerud Star Toppfotball påanket kjennelsen til lagmannsretten, men anken ble senere begjært hevet av begge parter i fellesskap.

Etter kjennelsen av 21. mai 2008 fra Oslo byfogdembete tok Manglerud Star Toppfotball ved enkelte anledninger i bruk drakter med logoen "www.ansvarligspill.org". Lotteritilsynet fattet deretter den 18. juni 2008 i medhold av lotteriloven § 14 a) og c) slikt vedtak:

- "1. Manglerud Star Toppfotball må umiddelbart stanse all bruk av drakter med reklame for www.ansvarligspill.org, samt annen markedsføring av nettstedet www.ansvarligspill.org, da dette er i strid med lotteriloven § 11. Manglerud Star Toppfotball gis en frist til 3. juli 2008 til å etterkomme pålegget.*
- 2. For å sikre at pålegget etterkommes fastsettes tvangsmulkt som et engangsbeløp på kr. 250.000. Tvangsmulkten vil bli vurdert ilagt etter utløpet av frist for å etterkomme pålegget, men bare dersom Manglerud Star Toppfotball ikke retter seg etter Lotteritilsynets vedtak."*

Lotteritilsynet begrunnet vedtaket bl.a. med følgende:

"Etter Lotteritilsynets vurdering fremstår markedsføringen av nettstedet www.ansvarligspill.org, som et brudd på lotteriloven § 11. Det er i vurderingen særlig lagt vekt på bruken av merkenavn og logo i kombinasjon med det faktum at en stor nettspillaktør som Betsson på vegne av sammenslutningen Ansvarlig Spill har inngått sponsoravtale med et norsk fotballag. Selskapene som står bak nettstedet er velkjente aktører som alle har som hovedformål å tilby lotteri og pengespill på Internett. Både Expekt, Ladbrokes, Betsson og Unibet vil derfor ha et markedsføringsbehov overfor potensielle norske kunder. På denne bakgrunn fremstår bruken av merkenavn/logo på nettstedet som markedsføring av selskapets virksomhet."

Den 27. juni 2008 begjærte som ovenfor nevnt advokat Halvor Manshaus midlertidig forføyning overfor Staten v/Kirke- og Kulturdepartementet.

Saksøker, Manglerud Star Toppfotball, har i hovedsak anført:

Som mange andre idrettsklubber og veldedige organisasjoner har Manglerud Star Toppfotball på grunn av det innførte monopol på spilleautomater m.v. hatt et stort inntektsbortfall. Klubben ser lite til offentlig støtte og utdelinger av Norsk Tippings overskudd. Manglerud Star Toppfotball er uenig i spillemonopolet og ønsker norsk spillpolitikk endret, og vil arbeide for dette. Styreleder Tom Arne Nyborg i Manglerud Star Toppfotball så høsten 2007 annonser for www.ansvarligspill.org, og han tok kontakt med dem som stod bak denne nettsiden for å se om de kunne samarbeide. Manglerud Star Toppfotball hadde selv begrenset mulighet til å drive politisk påvirkning for å få endret norsk spillpolitikk, men så at man ved et samarbeide med www.ansvarligspill.org kunne bidra til debatten.

Manglerud Star Toppfotball stiller seg skeptisk til om Statens monopol på pengespill kan opprettholdes i fremtiden. For å sikre alternative inntektskilder og samtidig medvirke til den offentlige debatt på området inngikk klubben i mars 2008 sponsoravtalen med Betsson. Den aktivitet Manglerud Star Toppfotball i sponsoravtalen har avtalt å utføre er å foreta profilering av logoen www.ansvarligspill.org på drakter og treningsdresser, på hjemmeside, i kampprogram og som stadionreklame. Profilering av denne logoen på drakter m.v. i seg selv er åpenbart ikke ulovlig. Det kan kun være ulovlig dersom innholdet på nettsiden www.ansvarligspill.org er i strid med lotteriloven. Etter lotteriloven § 11 er det forbudt å drive markedsføring eller formidling av lotterier som ikke er gitt tillatelse etter § 6 annet ledd. Det er ikke bestridt at de fire utenlandske spillselskapene Expekt, Ladbrokes, Unibet og Betsson ikke har tillatelse etter lotteriloven § 6, og at det således er forbudt å drive markedsføring eller formidling av lotterier for disse selskap.

Innholdet på nettsiden www.ansvarligspill.org er en del av den pågående samfunnsdebatt knyttet til reguleringen av pengespill i Norge. Lotteriloven hjemler ikke inngrep med krav om pålegg eller tvangsmulkt i et tilfelle som det foreliggende. Lotteritilsynet legger feilaktig til grunn at det foreligger ulovlig markedsføring etter lotteriloven § 11. Tilsynet har lagt til grunn en utvidende fortolkning som ikke er hjemlet i loven. Når det gjelder spørsmålet om det foreligger ulovlig markedsføring, har tilsynet heller ikke lagt tilstrekkelig vekt på ytringsfriheten.

Ved vurdering av innholdet på nettsiden www.ansvarligspill.org må dette skje i lys av ytringsfriheten i Grunnloven § 100 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10. Denne nettside inneholder fakta og opplysninger knyttet til debatten om det statlige spillmonopolet. Blant annet fremheves alternative reguleringsmodeller med sikte på å legge opp til modeller der veldedige formål i Norge skal kunne bli tilgodesett med deler av inntektene fra en tenkt liberalisering av det nasjonale spillmarked. Det bestrides ikke at de fire selskapene som står bak nettsiden vil kunne tjene på at spillforbudet oppheves. Samtidig anføres at nettsiden i seg selv, herunder dens innhold, ikke er ulovlig.

Etter EMK artikkel 10 nr. 1 har enhver rett til ytringsfrihet. Etter artikkel 10 nr. 2 skal innskrenkninger være foreskrevet ved lov, og de skal være nødvendige i et demokratisk samfunn for å beskytte helse eller moral. Rettspraksis ved Den europeiske menneskerettighetsdomstol og ved nyere norsk høyesterettspraksis tilsier at utsagnene og teksten skal tolkes objektivt. Det ikke er adgang til utvidende tolkning. Man må se hvordan en alminnelig mottager av budskapet vil oppfatte dette. Domstolene skal ta utgangspunkt i at leserne vil se på helheten og ikke bare et enkeltoppdrag.

Manglerud Star Toppfotball har vist til Høyesteretts avgjørelse i Rt. 2000 side 46 (fotballdrakter med logoer for bryggerier), hvor det er uttalt at en blott og bar mulighet for at enkelte oppfatter reklamen som alkoholreklame ikke kan være nok. En alminnelig tilskuer som ser draktene vil ikke etter en objektiv tolking av utsagnet "www.ansvarligspill.org" kunne oppfatte dette som en reklame for ulovlig pengespill. En leser som har mottatt budskapet via Manglerud Star Toppfotball, vil være kjent med klubbens standpunkt til spillmonopolet, og det er dette som er motiverende for leseren for å oppsøke nettsiden. Dette vil utgjøre forståelseshorizonten for leserne av nettsiden. I denne sak er det for øvrig bare oppfatningen fra de som går inn på nettsiden etter å ha sett draktreklamen på klubbens drakter, som er relevant ved vurderingen av om man oppfatter nettsiden som reklame for spillsekskapene. Selv om leseren ikke skulle kjenne til debatten om spillmonopolet fra før, vil nettsiden ikke fungere som markedsføring av pengespill. Det er ikke noe av teksten/ ordlyden på nettsiden som vil fungere som markedsføring av et pengespill.

Det er således ikke adgang for Lotteritilsynet å tillegge teksten en annen oppfatning, slik tilsynet gjør i brevet av 4. april 2008 hvor det øverst på side 5 heter:

"Gjennom nettstedet søker nettspillselskapene å synliggjøre sine spilltilbud ved å promotere et felles nettsted med et innhold som dels er og dels bare fremstilles som politiske ytringer med skjult agenda".

Lotteritilsynet foretar her en sterkt utvidende tolkning av innholdet på nettsiden. Konklusjonen fremstår også som sterkt farget av at Lotteritilsynet ikke er enig i selve de politiske synspunkter som forfektes.

Det sentrale med vurderingen må være hvilken karakter innholdet på nettsiden har, og hvorvidt en alminnelig leser vil se på dette som en del av den pågående samfunnsdebatt eller som markedsføring av pengespill uten tillatelse. Formålet med nettsiden er beskrevet slik:

"Målsettinger

Ansvarlig Spill ønsker:

1. Å gi norske spillere muligheten til å velge mellom ulike ansvarlige spillsekskaper

på Internett

2. Å arbeide for konkurranseutsatt og regulert spillmarked i Norge

3. Å informere om konsekvensene av et totalforbud mot transaksjoner mellom norske banker og spillselskaper

4. Å informere om ansvarlig gevinstspill på Internett og de tiltakene bransjen selv gjennomfører for å sikre ansvarlig spill

Bakgrunn

Ansvarlig Spill er etablert av de fire ledende selskapene innen gevinstspill på Internett. Selskapene ønsker å legge forholdene til rette for at norske forbrukere kan spille trygt og ansvarlig. Bransjen har et viktig ansvar i forhold til å forhindre spillavhengighet og vil sammen med myndigheter og frivillige organisasjoner arbeide for de beste løsningene på dette problemet. Det er i dag mange debatter om gevinstspill. Selskapene bak Ansvarlig Spill ønsker med denne siden å bidra med faktainformasjon om gevinstspill på Internett. Gruppen håper dette kan fjerne eventuelle misforståelser, samt bidra til en saklig og faktabasert debatt om et viktig tema som berører flere hundretusen norske spillere."

Sammenholdt med det øvrige innhold på nettsiden er det ingen tvil om det er politiske budskap som forfektes. Slike utsagn nyter sterkt vern under ytringsfriheten, noe som må tillegges vekt også i vurderingen av om dette er reklame i lovens forstand. Manglerud Star Toppfotball anfører at det er feil når Staten legger til grunn at det er tale om en kommersiell ytring. Innholdet på nettsiden er uten tvil politisk etter sitt innhold.

Når det gjelder Lotteritilsynets anførsel om at bruken av logoen for de fire utenlandske spillselskapene nederst på nettsiden innebærer markedsføring av selskapene, anfører Manglerud Star Toppfotball at det på nettsidene klart må fremgå hvem som står bak nettsiden. Dette er både et krav etter e-handelsloven § 8, og det er normal opptreden i alle offentlige debatter at den som fremsetter sine ytringer skal identifisere seg. Den som besøker nettsiden vil ha en klar og berettiget interesse av å vite hvem står bak innholdet på nettsiden. Dette for at leseren skal kunne foreta en egen vurdering av innholdet. Identiteten til avsender må kunne fremsettes både ved tekst og logo, akkurat som en skriftlig fremstilling på papir må kunne fremføres på eget brevark med logo. Det samme gjelder for argumentet fra Lotteritilsynet om at det på nettsiden er gitt nærmere faktaopplysninger om selskapene og selskapenes norske representanter med navn og kontaktdetaljer. Det er for øvrig ikke brukt klikkbare logoer, slik at det fra nettsiden www.ansvarligspill.org ikke er mulig å klikke seg direkte inn på selskapenes hjemmesider eller til noen som tilbyr pengespill. Nettsiden inneholder derimot klikkbare lenker til en rekke andre informasjonssider og hjelpetjenester på Internett.

En politisk ytring av den art det her er tale om kan ikke forbys under henvisning til at aktørene bak www.ansvarligspill.org opplyser hvem de er. Manglerud Star Toppfotball viser her til at det på Kulturdepartementets egne hjemmesider ligger uttalelser fra flere av de utenlandske spillselskapene på deres brevark og da med deres logoer. Dette illustrerer at gjengivelse av logoer i seg selv ikke innebærer ulovlig markedsføring, eventuelt at

ytringsfriheten medfører at det ikke er rettsstridig markedsføring. En ytring må vurderes lojalt og ut fra sin kontekst.

Debatten om det norske spillmonopol er en debatt av sterk allmenn interesse som har pågått i flere år. Et slikt innlegg i en verdidebatt er sterkt vernet under EMK artikkel 10, og dette kan ikke anses som markedsføring. Manglerud Star Toppfotball ønsker å delta i denne debatten og gjøre debatten tilgjengelig for flest mulig. En viktig aktivitet for klubben i den forbindelse er samarbeidet med www.ansvarligspill.org og å gjøre denne nettsiden kjent for flest mulig, samt å bidra til at denne debatt kommer opp på dagsordenen. Bruken av logoen www.ansvarligspill.org er således en politisk og ikke en kommersiell ytring. Slike politiske ytringer er sterkt vernet av ytringsfriheten. Det er ikke adgang for myndighetene til å foreta forhåndssensur av politiske ytringer, se Grunnloven § 100 fjerde ledd.

Når det gjelder forbudet mot forhåndssensur, anfører Manglerud Star Toppfotball at ved Lotteritilsynets forbud mot promotering av www.ansvarligspill.org forbyr i realiteten tilgang til fortløpende informasjon som gjøres tilgjengelig på nettsiden i fremtiden og de tredjeparter det linkes videre til. Innholdet på nettsiden oppdateres fortløpende.

Ytringsfriheten innebærer ikke bare en rett til formidling av informasjon, men har også en side til mottagerne. Publikum har krav på informasjon, selv om denne går i Statens disfavør. Det er ikke bare informasjon som roser det norske regelverket som kan fremmes. Informasjon som sjokkerer, overrasker og provoserer må også kunne formidles og mottas.

Ytringsfriheten kommer inn på to punkter. For det første er det relevant å se hen til praksis fra EMD og Høyesterett når det gjelder tolkning av utsagn på ytringsfrihetens område. Her kan det ikke legges til grunn noen utvidende tolkning av det aktuelle utsagn. For det andre setter ytringsfriheten skranker for Lotteritilsynets adgang til å pålegge at en bestemt ytring skal opphøre eller forbyr. Det innebærer at det ikke er nok å se om det foreligger markedsføring i snever forstand, det må også vurderes om det foreligger grunnlag for å gripe inn overfor ytringsfriheten. Det må med andre ord vurderes om det foreligger en rettsstridig overtredelse av markedsføringsforbudet. Det vises til Rt. 1995 s. 1176, hvor et forhold som objektivt sett var et klart overtramp i forhold til forbudet mot alkoholreklame gikk klar, nettopp fordi ytringens politiske karakter var dominerende.

Lotteritilsynets saksbehandling er videre sterkt å kritisere. Lotteritilsynet ga Manglerud Star Toppfotball svært korte svarfrister, samtidig som tilsynet selv var sen med tilbakemelding om forlenget uttalelsesfrist, og svarte slik at klubben måtte forstå at det var nedlagt forbud mot bruk av draktene med logoen www.ansvarligspill.org. Hele prosessen gav inntrykk av forhåndsdømming fra Lotteritilsynets side, hvor tilsynet på et tidlig tidspunkt hadde bestemt seg for at bruk av logoen ville være forbudt. Lotteritilsynets brev

av 11. april 2008 er intet forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16, men et de facto vedtak.

Manglerud Star Toppfotball anfører videre at Lotteritilsynets vedtak går for vidt når det i tillegg til å forby logoen på draktene også vil fange opp ikke foretatte handlinger ved at vedtaket også omfatter ”annen markedsføring av nettstedet www.ansvarligspill.org”. Lotteriloven gir tilsynet kun adgang til å gi pålegg om retting eller opphør av allerede utførte eller pågående handlinger.

Manglerud Star Toppfotball har krav på å få opphevet vedtaket fra Lotteritilsynet om pålegg om at Manglerud Star Toppfotball ikke skal bruke logomerket www.ansvarligspill.org og krav på at Lotteritilsynet skal forbys å pålegge Manglerud Star Toppfotball tvangsmulkt. Manglerud Star Toppfotball har krav på å kunne bruke logomerket www.ansvarligspill.org.

Det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 (1) litra a. Det er nødvendig med en midlertidig avgjørelse om forbud mot iverksettelse av Lotteritilsynets pålegg, da gjennomføringen av kravet ellers blir vesentlig vanskeliggjort. Da denne sak gjelder ytringsfriheten, er det umulig å beregne noen presis skade eller tap i saken. Dette blir å sammenligne med immaterialrettslige krav, som har en særregel i tvisteloven § 34-7. Dersom man ikke får en midlertidig avgjørelse her, vil Lotteritilsynets pålegg i realiteten medføre forhåndssensur i strid med Grunnloven § 100 fjerde ledd. Manglerud Star Toppfotball har et krav på å få drive lovlig virksomhet uten inngripen fra lotterimyndighetene, og klubben har et sterkt behov for midlertidig forføyning inntil det foreligger endelig avgjørelse av saken.

Likeledes foreligger det sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 (1) litra b. Det er nødvendig med en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe. Det er nødvendig å få avklart om klubben kan bruke draktene med logoen www.ansvarligspill.org. For Manglerud Star Toppfotball er det også uoversiktlig følgeskader, deriblant tap av andre sponsorer dersom det ikke kommer en avgjørelse om at Lotteritilsynets pålegg er ulovlig. Det er også her tale om bruk av ytringsfriheten, og inngrep i denne representerer en vesentlig skade eller ulempe. For at Manglerud Star Toppfotball skal få en naturlig plass i debatten, må klubben få bruke draktene med logoen. Manglerud Star Toppfotball har en egen og selvstendig interesse i at det spres opplysninger og skapes debatt om spillmonopolet. Klubben har et stort engasjement i selve fremføringen av ytringene om spillmonopolet, men har ikke selv ressurser til å drive frem denne debatt uavhengig av www.ansvarligspill.org.

Dersom ikke klubben få fremmet sine ytringer på den måte som her fremgår før en endelig dom foreligger, vil man risikere at muligheten for å påvirke debatten har løpt ut. En slik ”chilling effect”, altså at ytringer i praksis hindres fremsatt, medfører i seg selv et behov

for en midlertidig avklaring av saken. Dette gjelder desto mer der en statlig instans søker å kneble en pågående offentlig debatt.

Når det gjelder Statens anførsel om at skadevirkningene ved at klubben gis medhold i begjæringen om midlertidig forføyning være store fordi spillerselskapene da vil kunne annonsere nettstedet fritt, påpeker Manglerud Star Toppfotball at www.ansvarligspill.org tidligere er blitt markedsført i norske medier, men Lotteritilsynet valgte da å ikke gripe inn. Dersom retten kommer til at innholdet på nettsiden ikke rammes av markedsføringsforbudet, er det vanskelig å forstå at det er uheldig med en vesentlig større spredning av et lovlig innhold, og at det er uforholdsmessig etter tvisteloven § 34-1 (2).

Lotteritilsynets vedtak gjør et uforholdsmessig inngrep i den alminnelige ytringsfrihet og er ikke vurdert riktig opp mot lovens vilkår. Fotballklubben har et rettmessig krav på å få spille kamper med de omstridte trøyene. Inngrepet i ytringsfriheten strider direkte mot EMK artikkel 10 og Grunnloven § 100 fjerde ledd, og hindrer fotballklubben fra å delta i den pågående samfunnsdebatt. Tap som følge av sponsorflukt og renommétap vil vanskelig kunne kompenseres fullt ut i en senere erstatningssak. Det foreligger etter dette sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 (1) litra a) og b), og en midlertidig forføyning vil ikke være uforholdsmessig etter tvisteloven § 34-1 (2).

Saksøker, Manglerud Star Toppfotball, har nedlagt slik påstand:

Prinsipalt:

1. Lotteritilsynet forbys å iverksette vedtak om at Manglerud Star Toppfotball ikke skal markedsføre nettsiden Ansvarlig Spill
2. Lotteritilsynet forbys å pålegge Manglerud Star Toppfotball tvangsmulkt.

Subsidiært:

Manglerud Star Toppfotball er berettiget til å markedsføre nettsiden Ansvarlig Spill.

I alle tilfelle:

Manglerud Star Toppfotball tilkjennes sakens omkostninger.

Saksøkte, Staten v/Kultur og kirkedepartementet, har i hovedsak anført:

Staten avviser at det foreligger kompetansemangel eller saksbehandlingsfeil ved Lotteritilsynets vedtak av 18. juni 2008. Manglerud Star Toppfotballs anførsler om dette er åpenbart uholdbare.

Det sentrale spørsmål i saken er hvorvidt sponsoravtalen innebærer markedsføring i strid med lotteriloven § 11. Det er uomtvistet at de selskapene som står bak nettstedet www.ansvarligspill.org ikke har tillatelse til å drive lotteri i Norge i medhold av lotteriloven § 6. Innholdet i markedsføringsforbudet og anvendelse av dette på det

konkrete saksforhold er drøftet i Lotteritilsynets vedtak av 18. juni 2008 side 4 – 8. Redegjørelsen for hvorfor annonsering i henhold til sponsoravtalen omfattes av forbudet i § 11 er grundig og etter Statens syn korrekt.

Vurderingen av hvorvidt bruk av logoen www.ansvarligspill.org er i strid med markedsføringsforbudet i lotteriloven beror på hvordan den alminnelige leser vil oppfatte informasjonen som ligger på det aktuelle nettstedet. Staten anfører at en ikke uvesentlig del av dem som går inn på nettstedet vil oppfatte dette som et salgsfremmende tiltak i forhold til selskapenes spilltilbud, jf. vurderingstemaet i oppstilt av Høyesterett i ølreklamesaken i Rt. 2000 s. 46. At siden i tillegg er et forum for spillpolitiske meningsytringer fra spillselskapenes side er selvsagt ikke til hinder for at den samtidig også fremstår som markedsføring i strid med loven. Man kan ikke omgå dette markedsføringsforbud ved å blande inn politiske ytringer.

Den aktuelle nettside har en grunnfarge som er grå/blå. Den faste rammen på nettstedet inneholder de fire spillselskapenes logoer. Logoene er meget fremtredende og særpregede og i sterke farger. Som fremholdt av Høyesterett i Rt. 2000 side 46, vil antagelig rene støtteannonser kunne stå seg mot markedsføringsforbudet, ved at støtteformålet fremstår som dominerende og beskjedenheten av bryggerienes markedsføringsmessige interesser *”kommer til uttrykk ved at firma-/varemerket er gitt en tilbaketrukket plassering sammen med andre sponserers merker”*. Så er ikke tilfellet her, tvert imot. Alle de fire selskapene som er her presenteres sine selskaper, sitt spilltilbud og ikke minst sin logo er velkjente aktører som har sitt hovedformål å tilby samme type tjeneste, nemlig lotteri og pengespill på internett. En *”ikke uvesentlig del”* av dem som oppsøker nettstedet vil, slik Staten vurderer det, oppfatte det ikke bare/primært som et nettsted for politisk debatt, men også som et salgsfremmende tiltak.

Dersom retten skulle komme til at innholdet på nettsiden ikke er markedsføring i lotterilovens forstand, er det klart at tilsynet ikke har hjemmel til å nedlegge noe forbud. Dersom retten mener at logobruken rammes av markedsføringsforbudet i lotteriloven § 11, må det vurderes om slik markedsføring likevel må tillates i henhold til reglene om ytringsfrihet i Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Det er i så fall klart at det man står overfor er markedsføring, og følgelig også at det som er til vurdering i ytringsfrihetssammenheng er en kommersiell ytring. Vernet for kommersielle ytringer er langt svakere enn for de meningsbærende ytringer. Det følger bl.a. av dommene fra Den Europeiske Menneskerettsdomstol (EMD) i sakene Markt internt Verlag v. Tyskland fra 1989 og Krone Verlag v. Østerrike fra 2003. Det vises også til Kyrre Eggen: Ytringsfrihet (2002) på side 538 flg.

Som påpekt av Lotteritilsynet står man i dette tilfellet overfor et nettsted som markedsfører ulovlige tjenester. Reklame for ulovlige tjenester nyter et meget svakt vern under EMK

art. 10 og Grunnloven § 100, og reklameforbud for slike tjenester reiser ikke problemer i forhold til ytringsfriheten.

Beskyttelse av helse og forebyggelse av kriminalitet er to av de legitime formål for begrensning er i ytringsfriheten som er oppstilt i EMK artikkel 10 (2). Formålet til lotteriloven, jf. § 1a, og pengespilloven, jf. § 1 tredje ledd, er blant annet å sikre at lotterier avholdes i betryggende former under offentlig kontroll med sikte på å forebygge negative konsekvenser av lotterier og pengespill, bl.a. helsemessige. I bekjempelsen av spilleavhengighet er markedsføringsforbudet et meget effektivt hjelpemiddel. Lotterinemnda har også i sin praksis lagt til grunn at markedsføringsforbudet i § 11 ikke innebærer ulovlig innskrenkning av ytringsfriheten.

Staten anfører videre at ulovlig markedsføring ikke kan bli lovlig ved at den "pakkes inn" i en kontekst av politiske ytringer. I så fall ville forbudet i praksis bli innholdsløst. Staten viser til Eggen: Ytringsfrihet (2002) som drøfter en tilsvarende problemstilling i forhold til skjult reklame. Man kan ikke omgå forbudet mot skjult reklame ved å bake budskapet inn i politiske ytringer og redaksjonelt stoff, se bl.a. EMDs dom i Berthold saken fra 1985. Grunnloven § 100 eller EMK artikkel 10 er således ikke til hinder for at bruk av logoen forbyes med hjemmel i lotteriloven § 11.

Det er således ikke sannsynliggjort at Lotteritilsynets vedtak er ugyldig for bruk av logoen www.ansvarligspill.org på klubbens drakter m.v. Manglerud Star Toppfotball har ikke noe krav. Det er et grunnvilkår for å få midlertidig forføyning at man har et krav, jf. tvisteloven § 34-2 (1).

Det foreligger heller ikke noe krav med sikringsgrunn, hverken etter tvisteloven § 34-1 (1) litra a) eller litra b). Det er etter Statens oppfatning åpenbart at vilkåret etter bokstav a) "*fordi forfølging av kravet eller vil bli vesentlig vanskeliggjort*" ikke er oppfylt. Når det gjelder vilkåret etter bokstav b) "*vesentlig skade eller ulempe*", må skaden eller ulempen må foreligge på saksøkers hånd. Staten anfører at det er vanskelig å se at forbudet mot at klubben bruker logoen på draktene hindrer den i å delta i den offentlige debatten om norsk spillpolitikk, og derved påfører klubben en vesentlig skade/ ulempe i forhold til ytringsfriheten.

Bruk av logoen skjer mot betaling, og det synes å være sponsoravtalen som sådan som er hovedpoenget for klubben. Det er ikke fremkommet opplysninger om at sponsoravtalen er sagt eller vederlaget holdt eller krevet tilbake fra Betsson. Tvert om fremgår det av sponsoravtalen pkt. 6 at www.ansvarligspill.org, dvs. Betsson, bærer den juridiske risiko for at reklamen er lovlig. Når det gjelder sponsoravtalen som Thon Hotels skal ha trukket seg fra, er det uklart hva som er bakgrunnen for at Thon vil trekke seg. Det kan like gjerne skyldes at Thon ikke støtter Manglerud Star Toppfotballs aktive motarbeidelse av norsk spillpolitikk. Det skal for øvrig svært meget til for at et økonomisk tap alene kan gi

grunnlag for forføyning, særlig i forhold til at Staten vil tap kunne dekkes gjennom et ordinært erstatningskrav dersom vedtaket skulle vise seg å være ugyldig.

Staten konkluderer etter dette med at Manglerud Star Toppfotball ikke har sannsynliggjort at forføyning er nødvendig for å avverge en vesentlig skade på saksøkers hånd som følge av vedtaket, hverken av økonomisk eller annen art. Sitt ønske om liberalisering av norsk spillpolitikk har klubben full anledning til å gi uttrykk for, skriftlig så vel som muntlig, på sine drakter eller på annen måte - men ikke i form av henvisning til det omstridte nettstedet.

Når det gjelder EMK artikkel 13, gir den ikke rettskrav på et spesifikt rettsmiddel. Kravet om "effectiv remedy" i EMK artikkel 13 tilfredsstilles ved at Manglerud Star Toppfotball kan gå til ordinært søksmål mot Staten for å få prøvet gyldigheten av Lotteritilsynets vedtak og påberope krenkelse av EMK artikkel 10.

I forhold til den interesseavveining som tvisteloven § 34-1 annet ledd gir anvisning på, anfører Staten at skadevirkningene av en eventuell forføyning for de allmenne interesser staten ivaretar ved håndheving av markedsføringsforbudet (bekjempelse av spilleavhengighet osv.) ikke er begrenset til at nettstedet annonseres på drakter m.v. til en lokal Oslo-klubb i annen divisjon. Dersom forføyning gis, vil spillsekskapene kunne annonsere sitt nettsted i aviser, TV og alle landets mediekanaler og således oppnå en vesentlig større spredning.

Dersom Manglerud Star Toppfotball skulle få medhold i begjæringen om midlertidig forføyning, må Manglerud Star Toppfotball gis en kort frist for å reise søksmål om de underliggende rettsforhold. Staten anfører videre at den adekvate (prinsipale) påstand fra saksøker må være at Lotteritilsynet forbys å iverksette pålegget av 18. juni 2008 inntil det foreligger avgjørelse fra tingretten i saken. Derved vil heller ikke tvangsmulkt kunne ilegges dersom bruken av logoen ikke opphører, og punkt 2 i saksøkers prinsipale påstand er dekket.

Saksøkte, Staten v/Kultur- og kirkedepartementet, har lagt ned slik påstand:

1. Begjæringen om midlertidig forføyning tas ikke til følge.
2. Staten v/Kultur- og kirkedepartementet tilkjennes saksomkostninger.

Rettens vurdering

For at en begjæring om midlertidig forføyning skal kunne tas til følge, må saksøkeren sannsynliggjøre så vel krav som sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-2.

Det er uomtvistet at de fire utenlandske store spillselskaper; Expekt, Ladbrokes, Unibet og Betsson som står bak nettsiden www.ansvarligspill.org ikke har tillatelse til å tilby spill i Norge, jf. lotteriloven § 6. For disse selskapers virksomhet i er det etter loven § 11 forbudt å drive markedsføring m.v. Tilsvarende er det i pengespilloven § 2 et forbud mot formidling av pengespill eller å spre bekjentgjørelse av utenlandske pengespill i forbindelse med idrettskonkurranser m.v. Forbudet mot markedsføring m.v. av slike spill anses generelt ikke å være i strid med prinsippet om yringsfrihet i Grunnloven § 100 eller Den Europeiske Menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10.

Retten kan heller ikke se at det foreligger vesentlige feil etter forvaltningsrettslige prinsipper ved Lotteritilsynets vedtak av 18. juni 2008, slik at det kan medføre ugyldighet.

Hovedspørsmålet for retten er om Lotteritilsynet hadde hjemmel i lotteriloven §§ 14a og 14 c, jf. § 11 til å fatte vedtak med pålegg til Manglerud Star Toppfotball om å stanse bruk av draktreklame for www.ansvarligspill.org og annen markedsføring av nettstedet. Retten finner det klart at logoen "www.ansvarligspill.org" i seg selv ikke er markedsføring av ulovlige spill. Dersom nettsiden www.ansvarligspill.org har et innhold som gjør at det anses som markedsføring av ulovlige spill etter lotteriloven, vil imidlertid også bruk av logoen "www.ansvarligspill.org" være ulovlig, da det vil være markedsføring av en nettside med et innhold i strid med lotteriloven § 11.

I utgangspunktet har nettsiden ingen markedsføring av spill eller spillselskapenes virksomhet. Nettsiden inneholder diverse opplysninger og meningsytringer om norsk spillpolitikk, samt farene ved spillavhengighet. Mange av de meningsytringer som fremkommer på nettstedet er kontroversielle. Nettsiden www.ansvarligspill.org har også linker til andre nettsider, deriblant for bransjeorganisasjoner for gamblervirksomhet i Europa, organisasjoner som bekjemper spilleavhengighet, nettsider med forskningsresultater om spilleavhengighet mv. og for regulatoriske sider i Europa.

Nettsiden www.ansvarligspill.org har imidlertid også logoene til de fire spillselskapene "ekspekt.com", "ladbrokes.com", "unibet" og "betsson" stående nederst på nettsiden. Logoene er i forskjellige farger. Nettsiden har også visse faktaopplysninger om de fire spillselskapene, samt opplysninger om pressekontakter mv. Disse faktaopplysninger og opplysninger om pressekontakter er helt saklige og uten "reklamepreg". Det er ingen linker til selskapenes nettsider eller sider hvor man blir tilbudt å spille.

Spørsmålet er om et slikt innhold på nettsiden kan anses å være markedsføring av den virksomhet som de fire spillselskapene driver. Ved spørsmål om bruk fotballdrakter med sekundære forretningskjennetegn, som samtidig var varemerke for øl og mineralvann for to forskjellige bryggerier, var å anse som ølreklame (hvilket er forbudt etter alkoholloven), har Høyesterett i Rt. 2000 side 46 uttalt at:

"Besvarelsen av dette spørsmål vil i første rekke måtte avhenge av hvorledes reklamen vil bli oppfattet. ... En blott og bar mulighet for at enkelte oppfatter reklamen slik kan etter min mening ikke være nok. Det må kreves at en ikke uvesentlig del av dem reklamen henvender seg til må antas å ville oppfatte den som alkoholreklame. Etter min oppfatning kan det ikke være tvilsomt at en stor del av det publikum draktreklamen henvender seg til, vil forbinde den med bedriftens øl – oppfatte den som ølreklame. Reklamen vil således være egnet til å påvirke publikums valg av ølmerke, slik at nettopp dette ølet foretrekkes i konkurranse med andre bedrifters ølmerker."

Retten finner at det kriterium Høyesterett her har stilt opp er relevant i foreliggende sak.

De fleste som ser logoen "www.ansvarligspill.org" på Manglerud Star Toppfotballs drakter og øvrig bruk av logoen fra klubbens side, vil etter rettens oppfatning forbinde logoen med klubbens kritiske holdning til norsk spillpolitikk i den grad de er kjent med klubbens holdning. Dersom de ikke er kjent med Manglerud Star Toppfotballs holdning, vil logoen gis assosiasjoner til ansvarlige måter å spille på, på samme måte som til Lotteritilsynets egen side www.spillansvarlig.no. De som går inn på nettsiden www.ansvarligspill.org vil være nysgjerrige på norsk spillpolitikk og hvilke meninger om norsk spillpolitikk som finnes på nettsiden. Det er nettopp det nettsiden også inneholder. Nettsidene er saklige (bortsett fra at de inneholder kontroversielle meninger) og grensende til kjedelige.

Retten er av den oppfatning leserne av nettsidene ikke vil oppfatte innholdet som promotering av gambling eller av ulovlige spill. Leserne vil heller ikke oppfatte innholdet av sidene slik at dette som markedsføring av tjenestene til de fire spillsekskapene eller en oppfordring til å gå inn på selskapenes nettsider for spill. Det er selvfølgelig alltid en mulighet for at enkelte lesere kan oppfatte nettsiden www.ansvarligspill.org slik, men dette vil kun være et lite mindretall, og således ikke avgjørende. Derimot ser retten ikke bort fra at de av leserne som er enige i budskapet på nettsiden www.ansvarligspill.org ved å se hvilke spillsekskaper som står bak nettsiden, får positive assosiasjoner til disse sekskaper. I dette vil det også ligge en markedsføringseffekt, selv om den oppfattes som sekundær av leserne.

Som Manglerud Star Toppfotball har anført, er det både naturlig og nødvendig at de som står bak en nettside, særlig med et politisk kontroversielt synspunkt, tilkjenner hvem de er. Det er nødvendig for at leserne skal kunne vurdere budskapet som fremsettes på nettsiden. Dette budskapet vil i noen grad kunne svekkes ved at de som står bak, har sterke næringsinteresser i å endre norsk spillpolitikk, men det gjør det ikke noe mindre nødvendig at det på nettsiden klart fremgår hvem som står bak. Etter rettens oppfatning er det helt naturlig at spillsekskapene identifiserer seg med den logo, som sekskapene for øvrig benytter i andre sammenhenger. En slik logo vil normalt være i farger, og da er det også naturlig at nettsiden gjengir logoen i farger.

I Rt. 2000 s. 46 kom Høyesterett med et obiter dictum om såkalte støtteannonser. For slike annonser uttalte Høyesterett at de antagelig fortsatt ville være tillatt:

”der støtteformålet åpenbart er helt dominerende og de markedsføringsmessige interesser tilsvarende beskjedne, og der dette kommer til uttrykk ved at firma-/varemerke er gitt en tilbaketrasket plassering sammen med andre sponserers merker”.

Denne karakteristik er delvis relevant i vår sak, da de markedsføringsmessige interesser er beskjedne i forhold til det politiske innhold av nettsiden. I vår sak er det dog nødvendig at det klart fremkommer hvem som står bak nettsiden, slik at logoene ikke kan være helt tilbaketrasket. Logoene har dog ikke noen dominerende plassering på nettsiden; de står helt nederst på siden. Høyesteretts uttalelse viser imidlertid at ikke enhver form for bruk av logo eller firma/varemerke vil omfattes av et markedsføringsforbud. Dersom andre hensyn er dominerende, vil det markedsføringsmessige tre i bakgrunnen.

Retten legger videre stor vekt på prinsippet om ytringsfrihet, jf. Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Nettsiden www.ansvarligspill.org inneholder som ovenfor nevnt opplysninger og meningsytringer om norsk spillpolitikk. Disse politiske meningsytringer er kontroversielle. Det gjør imidlertid ikke meningsytringene noe mindre beskyttelsesverdige etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10, tvert imot. Kritiske politiske ytringer har et særlig vern etter prinsippet om ytringsfrihet, jf. Kyrre Eggen: Ytringsfrihet uttaler på side 348:

”De hensyn som ligger bak ytringsfriheten veier ikke like tungt i forhold til ytringer om ethvert emne. Hensynene bak ytringsfriheten taler for et meget intensivt vern for politiske ytringer og andre ytringer av allmenn interesse, mens de samme hensyn ikke veier like tungt for ytringer som savner slik interesse, som f.eks. rene kommersielle ytringer, ytringer om privatliv eller rene pornografiske ytringer.”

Etter rettens oppfatning er det meningsmessige og politiske innhold av nettsiden dominerende, og ikke de kommersielle sider. Selv om spillselskapene kan ha mye å tjene på en endring av norsk spillpolitikk, er ikke det tilstrekkelig til å karakterisere dette som kommersielle ytringer. Heller ikke er det forhold at de som står bak ytringene samtidig får mer bleset og omtale av sine produkter og tjenester, gjør at man kan karakterisere det som en kommersiell ytring eller forby denne.

Kyrre Eggen: Ytringsfrihet side 560 uttaler i anledning Barthold-saken for EMD (dom av 21. februar 1985), som gjaldt grensen mellom skjult reklame og ytringsfrihet, følgende:

”På bakgrunn av Barthold-saken må det antas at næringsdrivende i ly av ytringsfriheten kan uttale seg om reelle samfunnsproblemer eller andre forhold av allmenn interesse, selv om ytringene skulle ha en viss markedsføringseffekt i forhold til de varer og tjenester som de tilbyr.”

Den samme argumentasjon må etter rettens skjønn kunne benyttes i forhold til grensen mellom ytringsfrihet og et forbud mot markedsføring av enten det gjelder ulovlig lotterivirksomhet eller alkohol. Retten er derfor av den oppfatning av de fire spillsekskapene som står bak nettsiden www.ansvarligspill.org, også vil ha rett til å ytre seg om reelle samfunnsproblemer eller andre forhold av allmenn interesse, selv om slike ytringer vil ha en viss markedsføringseffekt for de tjenester sekskapene tilbyr og selv om disse tjenester ikke er lovlige i Norge. De ytringer om norsk spillpolitikk m.v. som fremsettes på nettsiden må karakteriseres som ytringer om forhold av allmenn interesse.

Retten har ovenfor kommet til at markedsføringsvirkningen av logobruken på nettsiden www.ansvarligspill.org overfor de aller fleste lesere er beskjeden. Det er de samfunnsmessige/politiske ytringer som er dominerende. Slike ytringer har som nevnt et sterkt vern etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Markedsføringseffekten kan således ikke medføre at nettsiden og dens innhold er ulovlig markedsføring etter lotteriloven § 11.

Retten er enig med Staten i at forbudet mot markedsføring av pengespill og lotterier uten tillatelse ikke er i strid med Grunnloven § 100 eller EMK artikkel 10. Det er vel begrunnet i hensynet til helse og kriminalitetsbekjempelse. Imidlertid kan ikke et slikt forbud strekkes så langt at det gjør det ulovlig for spillsekskaper (som driver en virksomhet som med rette er ansett for skadelig) å gi uttrykk for sine synspunkter på norsk spillpolitikk.

Retten vil bemerke at forbudet i Lotteriloven § 11 mot markedsføring av ulovlige spill må fortolkes i lys av Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Det må i henhold til vanlige tolkingsprinsipper i utgangspunktet antas at markedsføringsforbudet skal praktiseres slik at det ikke vil være i strid med prinsippet om ytringsfrihet i Grunnloven og EMK. Dersom man er i tvil om et utsagn er i strid med lotteriloven § 11, må man da se om utsagnet vil være beskyttet etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Dersom utsagnet er beskyttet, skal det svært meget til for å anta at det er forbudt etter lotteriloven § 11.

Retten er på bakgrunn av det ovennevnte kommet til den konklusjon at innholdet på nettsiden www.ansvarligspill.org ikke er i strid med lotteriloven § 11. Derved er bruken av logoen "www.ansvarligspill.org" lovlig. Lotteritilsynet har ikke hjemmel til å gi pålegg til Manglerud Star Toppfotball om å stanse bruk av logoen på drakter eller annen markedsføring av nettstedet. Vedtaket av 18. juni 2008 har derfor ikke hjemmel i lotteriloven og er ugyldig. Manglerud Star Toppfotball har derved et krav, jf. tvisteloven § 34-2.

Det neste hovedspørsmål er om Manglerud Star Toppfotball har sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd.

Retten finner det tilstrekkelig sannsynliggjort at det er nødvendig å få en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe, slik at det

foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. Retten viser her særlig til at det er viktig for Manglerud Star Toppfotball å få publisert sitt budskap. Manglerud Star Toppfotball har også vist til at selskapet har et visst økonomisk tap ved bortfall av sponsorinntekter mv., men det legger retten mindre vekt på. Det viktige i denne sak er det prinsipielle ved ytringsfriheten. Retten er av den oppfatning at Staten ved Lotteritilsynet ikke skal kunne begrense denne debatten. Retten vil også vise til at det ikke er anledning til forhåndssensur av ytringer, jf Grunnloven § 100 fjerde ledd, og et forbud mot å bruke logoen "www.ansvarligspill.org" vil indirekte kunne virke som en form for forhåndssensur. Manglerud Star Toppfotball må selv få velge hvordan klubben skal spre sine politiske synspunkter, og klubben har selv begrensede ressurser til å spre disse synspunkter på annen måte enn gjennom nettsiden www.ansvarligspill.org.

Retten kan ikke se at den skade eller ulempe som Staten og de interesser som Staten v/Lotteritilsynet skal ivareta blir påført ved en slik forføyning står i åpenbart misforhold til den interesse Manglerud Star Toppfotball har i at forføyningen blir besluttet, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd. All den tid retten finner at innholdet på nettsiden www.ansvarligspill.org ikke er i strid med markedsføringsforbudet i Lotteriloven § 11, kan det heller ikke være relevant at andre aktører enn Manglerud Star Toppfotball vil kunne markedsføre denne nettside. Det viktigste er imidlertid hensynet til ytringsfriheten. Retten kan heller ikke se at markedsføring av nettsiden www.ansvarligspill.org vil ha noen negativ effekt av betydning på helse eller kriminalitetsforebygging m.v.

Retten er enig med Staten i at den midlertidige forføyning må utformes slik at Lotteritilsynet forbys å iverksette pålegget i vedtaket av 18. juni 2008 inntil rettskraftig dom foreligger, og at Manglerud Star Toppfotball må gis en frist til 1. oktober 2008 med å bringe saken inn for tingretten, jf. tvisteloven § 34-3 tredje ledd. Det bemerkes at retten bestemmer at iverksettelsen av pålegget i vedtaket skal utstå ikke bare frem til det foreligger dom fra tingretten, men helt frem til rettskraftig dom foreligger. Ved at iverksettelsen av pålegget i vedtaket utstår, så vil heller ikke Lotteritilsynet ha hjemmel for å ilegge tvangsmulkt i denne periode. Det er ikke nødvendig at dette står eksplisitt i slutningen.

Begjæringen om midlertidig forføyning blir etter dette å ta til følge.

Iverksettelse av den midlertidige forføyningen kan ikke avverges eller oppheves ved sikkerhetsstillelse.

Etter resultatet skal Manglerud Star Toppfotball tilkjennes saksomkostninger, jf. tvisteloven § 32-10, jf. § 20-2 første ledd. Retten finner ikke at unntaksbestemmelsene i § 20-2 tredje ledd kommer til anvendelse. Advokat Halvor Manshaus har fremlagt en omkostningsoppgave på kr. 59.400, tilsvarende 22 timer, i salær. I tillegg kommer rettsgebyr på kr. 2.150. Det er ikke krevet merverdiavgift i tillegg. Retten finner det ikke

rimelig og nødvendig å pådra så høye omkostninger, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd i denne sak. Saken er avgjort uten muntlig forhandling, og problemstillingene i det vesentlige ikke nye hverken for part eller prosessfullmektig i forhold til tidligere begjæring om midlertidig forføyning. Retten finner at salæret passende kan settes til kr. 40.000, slik at de samlede omkostninger blir på kr. 42.150. Det kommer ikke merverdiavgift i tillegg da det legges til grunn at parten har fradrag for inngående merverdiavgift.

SLUTNING

1. Lotteritilsynet forbys å iverksette pålegg i vedtak av 18. juni 2008 overfor Manglerud Star Toppfotball om stans i bruk av drakter med reklame for www.ansvarligspill.org og annen markedsføring av nettstedet www.ansvarligspill.org.
2. Manglerud Star Toppfotball gis frist til 1. oktober 2008 med å reise søksmål mot Staten krav om at Lotteritilsynets vedtak av 18. juni 2008 er ugyldig.
3. Staten v/Kultur- og kirkedepartementet betaler kr. 42.150 i saksomkostninger til Manglerud Star Toppfotball innen to uker etter forkynning av denne kjennelsen.

Retten hevet

Leif Villars-Dahl